



Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. V. Explicatur tertia conditio, & satisfactioni Christi applicatur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

opera alteri satisfacere: nam sicut ad satisfactionem rigorosam requiritur quod non fiat ex bonis creditoris, ita etiam quod non fiat ex alienis; ut patet in servo, qui non solum non potest satisfacere suo domino per bona ipsius domini, sed neque potest per illa satisfacere alteri creditori. Sicut ergo, non obstante dominio generali quod habet Deus supra nostra opera, potest quis per illa alteri satisfacere; ita etiam Christus per suas operationes potuit Deo de toto rigore iustitiae satisfacere, quamvis illae sub supremo & universali Dei dominio continerentur. Ex quo patet non esse eandem rationem de Christo respectu Dei, ac de servo respectu domini; servus enim non habet dominiū aliquorum bonorum; Christus vero, etiam ut homo, habebat dominium particulare suorum operum.

114. Tertia solutio est, actiones satisfactorias a Christo elicatas duobus modis considerari posse, primo physice, seu entitative, & in quantum sunt a natura humana, tanquam a principio formali quo secundo moraliter, & in quantum sunt reflexivae supra suppositum Verbi Divini, ipsumque moraliter involvunt: primoque modo consideratas esse sub dominio Dei, sicut & ceteras creaturas, non vero spectatas secundo modo quia sub hac ratione involvunt moraliter ipsum suppositum Verbi Divini, non solum per modum principij effectivi, sed etiam per modum principij formalis, huiusmodi opera moraliter informantis, modo superius explicato: unde cum ipsum Verbi Divini suppositum, non contineatur sub dominio Dei, sed sit Deus, sicut & aliae personae divinae, ita nec etiam actiones quae supra illud sunt reflexivae, subiciuntur Dei dominio, consideratae moraliter, & in quantum formaliter supra illud reflectuntur.

115. Ex his triplicem habes solutionem ad argumentum principale. Ad confirmationem vero Major distinguenda est: Valor satisfactionis Christi sumitur ex ipsa persona Verbi, in quantum est suppositum divinum, sive in quantum terminat naturam divinam, nego Majorem. In quantum est suppositum humanum, sive in quantum subsistit in natura humana, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: Persona Verbi habet rationem creditoris & offensis, in quantum est suppositum divinum, & secunda Sanctissimae Trinitatis persona, concedo Minorem. In quantum est suppositum humanum, nego Minorem & Consequentiam.

116. Dices, Satisfactio Christi est infiniti valoris, ut art. precedenti ostendimus: Ergo non sumitur ab ipsa persona Verbi Divini, in quantum est suppositum humanum, sed in quantum est suppositum divinum. Consequentia manifesta videtur, nam valor infinitus ex aliquo principio infinito sumi debet: At suppositum Verbi Divini, in quantum humanum, non est infinitum, sed solum in quantum divinum: Ergo si valor satisfactionis Christi infinitus sit, a supposito Verbi Divini, in quantum humanum est, sumi non potest.

117. Respondeo, concesso Antecedente, distinguendo Consequens: Ergo non sumitur ab ipsa persona Verbi Divini, in quantum est suppositum humanum: si ly in quantum sumatur reduplicative, & significet causam formalem huius valoris infiniti, concedo. Si sumatur specificative, & denotet solum conditionem necessarii requisitam, ad hoc ut persona Verbi Divini tribuat hunc valorem infinitum suis operationibus, nego. Ad

A probationem similiter concessa Majori, distinguo Minorem, suppositum Verbi, in quantum humanum, non est infinitum, si ly in quantum sumatur reduplicative, concedo. Si sumatur specificative, nego, Solutio patet ex dictis articulis precedenti, ubi diximus quod quamvis Persona Verbi Divini esset principium per se influens valorem infinitum in actiones Christi Theandricas & supra suppositum reflexivas, hunc tamen valorem in Christi operibus causare non poterat, si supposita aliqua conditione, nimirum naturae humanae ad divinum suppositum.

S. V.

B Explicatur quarta conditio, & satisfactio Christi accommodatur.

Quarto contra nostram conclusionem obijciuntur: Ex bonis alias debitis nequit fieri satisfactio ex toto rigore iustitiae: Sed omnes Christi actiones & passionibus erant Deo debita multis titulis, nempe titulo gratitudinis, religionis, obedientiae; quamvis enim Christus non se posuisset vadem pro hominibus, nec per consequens fuisset alitius ad exhibendum Deo condignam pro illorum offensis satisfactionem, nihilominus obligatus fuisset ad exhibendum Deo cultum & honorem debitum pro suprema eius excellentia, & pro beneficiis ab ipso eius humanitati collatis: Ergo Christus suis actionibus & passionibus non potuit Deo satisfacere pro peccatis nostris de toto rigore iustitiae.

Respondet Suarez hic disp. 4. sect. 6. satisfactionem rigorosam fieri debere ex iis quae non sunt alias debita creditori, alio titulo iustitiae propriae & perfectae, non repugnare tamen rigori satisfactionis, quod fiat ex debitis alijs titulis iustitiae potentialis & imperfectae, qualis est gratitudo, religio, vel obedienda: unde licet actiones Christi his titulis fierint Deo debita, nihilominus fuerint satisfactoriae pro peccatis nostris de toto rigore iustitiae.

D Verum haec solutio est insufficiens, Tum quia titulus religionis majorem habet vim ad obligandum, quam titulus iustitiae propriae dictae, ceteris paribus: neque enim religio iustitiae potentialis & imperfecta est, quod veram & strictissimam non inducat obligationem, sed quod in nobis non possit Deo reddere aequale, perfectae aequalitate, pro beneficio creationis & conservationis. Tum etiam, quia falsum est, quod possit quis una re facere duobus titulis, quorum unus sit iustitiae propriae & perfectae, alter iustitiae imperfectae & potentialis; licet enim hoc verum sit, quando unus titulus advenit alteri concomitanter, & re-luti in confirmationem prioris, non tamen quando quilibet se habet per se & seorsim; tunc enim quilibet novam & distinctam inducit obligationem; ut patet in eo qui vovit se daturum centum nummos Ecclesiae, cui etiam alios centum nummos debet titulo mutui: ille enim nequaquam satisfaceret solvendo tantum centum, quamvis unus titulus esset iustitiae imperfectae & potentialis, nimirum titulus religionis, quo per votum obligatur ad illam summam persolvendam.

E Respondent secundo alij Recentiores, satisfactionem Christi fuisse rigorosam, quia licet a Deo alijs titulis postulari posset, de facto tamen non fuit postulata, nec per consequens in actu secundo alijs titulis Deo debita, sed remote tantum

Et in actu primo. Quod si illis obijciatur, de facto fuisse impositum Christo praeceptum de subeunda morte, respondent tale praeceptum non fuisse impositum, nisi dependenter à voluntate humanitatis; ac proinde liberè potuisse eximi ab obedientia illius.

Sed in primis hae solutio falsum supponit: Nam falsum est, praeceptum Christo impositum de subeunda morte, à voluntate humanitatis ejus humiliter dependens; cum enim Christus ut homo, vere fuerit Patri subjectus, non est cur asseramus tale praeceptum fuisse ipsi impositum dependenter à voluntate humana. De quo infra disp. 21. Deinde, gratis hoc admisso, verè fuit debita mors titulo obedientiae; ratione praecepti impositi, alias non adimplevisset praeceptum moriendo: Ergo verè mors quæ pro nobis Christus satisfecit, erat actu Deo debita alio titulo, nimirum obedientiae.

Respondent tertio aliqui ex nostris Thomistis, cum Nazario, & Joanne à S. Thoma, quod actiones Christi Domini plures habuerunt infinitates; fuerunt enim infinite in genere mortis, in ratione meriti & satisfactionis, sed etiam in ratione cultus divini, gratiarum actionis, obedientiae &c. propter infinitatem suppositi divini, gratiarum actionis, obedientiae &c. propter infinitatem suppositi divini à quo eliciebantur; unde etsi pluribus titulis debita fuerint, potuerunt pro omnibus de rigore Deo satisfacere.

Hae solutio videtur valde probabilis, obstat tamen contra illam, quod licet Christi opera plures habeant infinitates, potuerunt tamen exigè Deo secundum omnes illas, titulo supremi dominij, cum non sit major ratio cur sub una quam sub alia à Deo prædicto titulo exigi potuerint: Ergo sub nulla potuerunt mereri de rigore justitiae remissionem offensae, si deberi, ex alio titulo obiter rigori justitiae. Unde

Melius respondetur, quod quando tituli, sive justitiae sint, sive diversarum virtutum, non multiplicant materiam, potest unica operatione omnibus ex rigore satisfieri, ut constat in hoc exemplo. Debeo Petro centum nummos, titulo justitiae, ratione contractus, & titulo obedientiae quæ præcipitur mihi à superiore ut eos solvam, & titulo misericordiae, quia ipse Petrus est in necessitate constitutus propter defectum hujus solutionis, & denique titulo religionis, quia voto me obligavi ad summam illam persolvendam; possum unâ solutione satisfacere pro omnibus istis titulis, solvendo tantum illa centum: quia diversi illi tituli, quibus teneor ad solvendam illam summam, non multiplicant materiam, seu debita, sed supra eandem materiam cadunt, quam faciunt pluribus modis debitam. Unde licet operationes Christi fuerint Deo debita, titulo religionis, gratitudinis, obedientiae &c. quia tamen isti tituli supra easdem actiones cadebant, potuit Christus iisdem operationibus Deo pro illis omnibus de rigore satisfacere.

Vel etiam dici potest, ad rigorem justitiae in satisfactione, sufficere quod sit ex aliis indebitis à satisfaciente ut quod; unde quia satisfaciens ut quod fuit suppositum Verbi, quod debiti habendi est incapax, satisfactio illius fuit ex toto rigore justitiae, esto fuerit ex aliis debitis ad humanitatem, quæ non ut quod; sed ut quo satisfecit, quoad elicientiam operum quibus fit satisfactio.

Dices, Christus satisfecit non ut subsistens in

natura divina sed ut subsistens in natura humana: At Christus ut subsistens in natura humana, capax est obligationis: Ergo Christus ut principium quod satisfactionis, est capax debiti, & consequenter illius opera fuerunt à satisfaciente ut quod alijs titulis debita.

Respondeo Christum satisfecisse ut subsistentem in natura divina & humana: nam si ly ut reduplicet rationem formalem influendi valorem infinitum in actiones Christi satisfactorias, satisfecit ut subsistens in natura divina: si verò particula ut denotet solum conditionem requisitam ad influendum talem valorem, satisfecit ut subsistens in natura humana. Ut autem satisfactio Christi sit de toto rigore justitiae, sufficit esse ex indebitis alio titulo à satisfaciente ut quod, reduplicato principio influente valorem, etsi ab illo debeantur, reduplicata conditione ad influendum valorem satisfactorium requisitum.

§. VI.

Alia obiectio solvitur.

Obijces ultimò contra nostram assertionem Satisfactione rigorosa inducit obligationem justitiae in creditore, vel in persona offensa ad illam acceptandam: At Christi satisfactio non inducebat in Deo obligationem justitiae, sed duntaxat fidelitatis, aut veracitatis, ad acceptandam Christi satisfactionem, cum in Deo non detur justitia commutativa, ut in Tractatu de voluntate Dei disp. 7. art. 1. ostendimus: Ergo satisfactio Christi non fuit de rigore justitiae.

Respondeo primò, negando Majorem: licet enim frequenter resultet in eo cui fit satisfactio, obligatio ad illam acceptandam, quando fit in materia debita, nihilominus hoc non requiritur essentialiter & indispensabiliter ad salvandum strictum rigorem satisfactoris, ut ostendunt Thomistae contra Vazquem. Ratio fundamentalis sumitur ex differentia quæ est inter justitiam & alias virtutes; aliae enim virtutes non habent medium rei, sed rationis, variabile juxta variationem D subjecti, & aliarum circumstantiarum, justitia verò habet medium rei, non rationis, subindeque omnino invariabile, unde variatis extremis, vel circumstantijs, non variatur. Quapropter quando aliquis facit actum justitiae ad alterum, sive sciat, sive nesciat, sive acceptet, sive non, dummodo remaneat medium rei, scilicet perfecta aequalitas inter satisfactionem & debitum, remanet actus justitiae. Unde ad satisfactionem rigorosam non requiritur necessario quod ille cui exhibetur, obligetur ex justitia ad illam acceptandam, sed sufficit quod non possit ex justitia majorem exigere.

Respondeo secundò, quod licet satisfactio rigorosa causaret inter homines debitum strictam justitiae in eo cui exhibetur, hoc tamen non haberet locum in Deo. Ratio disparitatis est, quia sicut relationes ex genere suo mutuae, quando transferuntur in Deum in ordine ad creaturas, non sunt relationes mutuae, saltem realiter, eo quod habeant extrema diversi ordinis, ut patet in maternitate B. Virginis: licet enim relatio matris & filij ex natura sit mutua, & se teneat ex parte utriusque extremi, in Christo tamen non est relatio realis filiationis in ordine ad B. Virginem, quia cum Verbum Divinum sit ordinis superioris & increati, est incapax recipiendi in tempore